

ΚΑΙΤΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Συγγραφέας του μπεστ σέλερ ΛΕΥΚΗ ΟΡΧΙΔΕΑ

Το
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ
της
ΜΑΓΙΣΣΑΣ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΟΣΗ: 40.000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ

Ε Π Π Η Ν Ι Κ Η Π Ο Γ Ο Τ Ε Χ Ν Ι Α

ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ

0,10 €

ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥΣ
ΣΕ ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΙΣ ΣΚΟΠΟΥΣ
ΓΙΑ ΟΛΟ ΤΟ 2011

To
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ
us
ΜΑΓΙΣΣΑΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Το φθινόπωρο της μάγισσας**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Καίτη Οικονόμου
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Αρετή Κολλάτου
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Χρυσούλα Μπουκουβάλα
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Μερσίνα Λαδοπούλου, Ραλλού Ρουχωτά
ΕΚΤΥΠΩΣΗ – ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: CPI books

© Καίτη Οικονόμου, 2011
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2011

Πρώτη έκδοση: Μάιος 2011, 40.000 αντίτυπα

ISBN 978-960-453-893-5

*Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά
και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.*

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
Έδρα: Τατοίου 121
144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Μαυρομιχάλη 1
106 79 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head office: 121, Tatoiou Str.
144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 1, Mavromichali Str.
106 79 Athens, Greece
Tel.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

ΚΑΙΤΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

To
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ
της
ΜΑΓΙΣΣΑΣ

ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΩΚΕΑΝΙΔΑ

Ο κήπος με τις μουριές, 2006
Το σκουλαρίκι της τύχης, 2007
Μου το είπε ένας άγγελος, 2008
Δράκος στο χιόνι, 2009

Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορεί:

Λευκή ορχιδέα, 2010

Εισαγωγή

ΚΑΠΟΥ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΡΙΑΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ

Καθώς ανηφόριζε με τον πατέρα του στο μικρό ύψωμα, τα βήματά τους σήκωναν ψιλούς κόκκους σκόνης που χρύσιζαν στην αχλή της βαριάς καλοκαιρινής ζέστης. Είχαν αφήσει το ημιφορτηγό στον αγροτικό χωματόδρομο και διέσχιζαν πεζή τα ανατολικά κτήματα. Ο μικρός είχε βαλαντώσει απ' το λιοπύρι και τον ποδαρόδρομο, αλλά δεν έβγαζε άχνα. Δεν ήθελε να του πει ο πατέρας του: «Κουράστηκες κιόλας, Στέφανε; Τι άντρας είσαι εσύ, μωρέ;»

Δεν ήθελε να τον απογοητεύσει.

Προσπαθούσε, λοιπόν, να συγχρονίσει το βήμα του με τις αντρίκιες δρασκελιές του πατέρα του και κάθε τόσο σφουγγίζε με τρόπο το ιδρωμένο μέτωπό του.

Όταν έφτασαν στην κορφή, ο Φίλιππος ακούμπησε το χέρι του στον λεπτό παιδικό ώμο.

«Κοίτα, Στέφανε!» είπε απλώνοντας το ελεύθερο χέρι του. «Η γη των Βρεττών, ως εκεί που φτάνει το μάτι σου. Την πότισαν με τον ιδρώτα τους οι παππούδες μας, όπως θα κάνεις κάποτε κι εσύ».

Ο μικρός άφησε το βλέμμα του να πλανηθεί σε μια καταπράσινη θάλασσα από ροδακινιές, βερικοκιές και μηλιές που απλώνονταν στον κάμπο. Ήταν τα κτήματα του πατέρα του και

των συγγενών τους, που φάνταζαν σαν ένα έτσι καθώς στριμώχνονταν δίπλα δίπλα θροΐζοντας μυστικά, χωρίς ορατά σύνορα από ψηλά. Στα δεξιά και σε μικρή σχετικά απόσταση, οι δεντροκαλλιέργειες έφταναν ως τις υπώρειες ενός δασωμένου βουνού, απ' όπου κατέβαιναν οι κορδέλες του ποταμού που ασήμιζε ανάμεσα στο πράσινο. Και λίγο πριν αρχίσει το δάσος ξεχώριζαν οι κεραμιδένιες στέγες μερικών σπιτιών, που οι ένοικοί τους έφεραν με υπερηφάνεια το επώνυμο Βρεττός.

«Αν είσαι συνετός και μυαλωμένος», συνέχισε ο Φίλιππος, «αν μορφωθείς και γίνεις άξιος γιος του πατέρα σου, μια μέρα θα προσβλέπουν σ' εσένα οι Βρεττοί για συμβουλή και καθοδήγηση».

Για τον οχτάχρονο Στέφανο, οι πατριαρχικές δομές σε μια ευρύτερη οικογένεια ήταν μια ακαταλαβίστικη έννοια, ωστόσο ήξερε πόσο σέβονταν οι συγγενείς τους τον πατέρα του και καταλάβαινε πως ήταν ο φυσικός ηγέτης τους, έστω κι αν δεν μπορούσε να το εκφράσει με λόγια. Αυτός ο πατέρας που ξεπερνούσε τ' ανθρώπινα μέτρα ήταν το ίνδαλμά του, σ' αυτόν ήθελε να μοιάσει όταν μεγαλώσει και να τον κάνει περήφανο.

«Πάμε τώρα να δροσιστούμε», είπε ο Φίλιππος κι ο Στέφανος τον ακολούθησε ανυπόμονα σε μια πηγή φωλιασμένη ανάμεσα στα πεύκα και τα κυπαρίσσια.

Ήταν ντάλα μεσημέρι όταν τελείωσε ο πατέρας του την περιοδεία του στα κτήματα και γύρισαν επιτέλους σπίτι. Η Μαρία, η μάνα του, αναγνώρισε το θόρυβο της μηχανής του αγροτικού και βγήκε να τους προϋπαντήσει στη μικρή αυλή με τις ασβεστωμένες γλάστρες, τ' ανθισμένα παρτέρια και το πηγάδι. Ήταν μια όμορφη καστανόξανθη κοπέλα είκοσι τεσσάρων χρονών, τουλάχιστον είκοσι χρόνια νεότερη από τον πατέρα του.

«Τι καλό μαγειρέψες σήμερα;» τη ρώτησε ο Φίλιππος καθώς

αγκάλιαζε τη λεπτή της μέση και την οδηγούσε στην ανοιχτή πόρτα του μικρού πέτρινου χωριατόσπιτου.

«Θα κάτσεις για φαγητό;» ρώτησε και φωτίστηκε το πρόσωπό της. Κι όταν εκείνος χαμογέλασε κι έγνεψε καταφατικά, του απάντησε: «Έχω φτιάξει κεφτέδες με κουρκούτι και μια χορτόπιτα».

Ο Στέφανος ακολούθησε το αγκαλιασμένο ζευγάρι στην κουζίνα χωρίς να νιώθει αποκλεισμένος. Αυτός έβλεπε όποτε ήθελε τον πατέρα του κι είχε το ελεύθερο να πηγαίνει στο μεγάλο σπίτι, ενώ η μάνα του δεν πήγαινε ποτέ.

Στο τραπέζι ο Φίλιππος είχε τα κέφια του· γέλαγε μ' αυτά που του έλεγε η Μαρία κι ανακάτευε χαϊδευτικά τα μαλλιά του Στέφανου. Όταν απόφαγαν, τον έβαλε η μάνα του για μεσημεριανό ύπνο κι ύστερα πήγε να πλαγιάσει με τον πατέρα του στην κάμαρά τους. Ο Στέφανος άκουγε από την κλειστή πόρτα τις ψιθυριστές κουβέντες και τα σιγανά γέλια τους, κι ύστερα έπεσε απότομα σιωπή, αλλά ήταν τόσο αποκαμωμένος, που τον πήρε αμέσως ο ύπνος και δεν άκουσε τίποτε άλλο.

Το απόγευμα ο πατέρας του ξύπνησε ορεξάτος. Είπε στη Μαρία να φτιάξει καφέ, που τον ήπие στην αυλή, κι ύστερα έφυγε για το μεγάλο σπίτι όπου ζούσε με τη γυναίκα του και τις τρεις ετεροθαλείς αδελφές του Στέφανου.

ΜΕΡΟΣ Ι

Αιώνια

1

Στα είκοσι πέντε του χρόνια, ο Αντώνης Βρεττός είχε φτάσει σε μια καμπή της ζωής του. Αφού τελείωσε τις σπουδές του στο Οικονομικό Τμήμα του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και εκπλήρωσε τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις, έπρεπε να αποφασίσει αν θα μείνει στην πατρογονική εστία ή θ' αναζητήσει την τύχη του στη συμπρωτεύουσα – γιατί όχι και στην Αθήνα; Οι γονείς του, φυσικά, δεν ήθελαν ν' ακούσουν κουβέντα. Τα όνειρα που είχαν αυτοί για το μοναχοπαιδί τους ήταν να μείνει κοντά τους, να παντρευτεί και να κάνει οικογένεια.

«Και τι δουλειά θα κάνω εδώ;» αναρωτιόταν εύλογα ο Αντώνης.

«Ό,τι κάνουμε όλοι μας», απαντούσε ο πατέρας του, ο Θύμιος. «Θ' ασχοληθείς με την κτηματική περιουσία μας».

«Μα αν είναι να γίνω αγρότης, γιατί να μπω στον κόπο να σπουδάσω οικονομικά;»

«Κτηματίας», τον διόρθωνε ο Θύμιος.

«Όχι Γιάννης, Γιαννάκης».

Κι άρχιζαν ατέλειωτες συζητήσεις για το κατά πόσον ένας κτηματίας –ή αγρότης, τέλος πάντων– χρειαζόταν μια ευρύτερη μόρφωση για να κάνει καλά τη δουλειά του, οι οποίες κατέληγαν σε διαφωνίες και μούτρα κι άφηναν στον Αντώνη ένα αί-

σθημα ενοχής που απογοήτευε τους γονείς του γιατί δεν ήθελε να παντρευτεί τη Δέσποινα, μια κοπέλα από το χωριό που του προξένευαν.

Έτσι είχαν τα πράγματα τα τελευταία χρόνια όταν, τον περασμένο Νοέμβριο, πέθανε ξαφνικά η μάνα του από ανακοπή. Ο Αντώνης υπηρετούσε τότε τη θητεία του σε μια μονάδα στον Έβρο και θυμόταν ακόμη το σοκ και την απόγνωση στο ταξίδι του με το ΚΤΕΛ για την κηδεία. Λίγο καιρό αργότερα ο Αντώνης απολύθηκε, αλλά ήταν λες και είχαν κάνει μια σιωπηρή συμφωνία πατέρας και γιος να μην ξαναμιλήσουν για το μέλλον μέχρι να συνέλθουν κάπως από το χτύπημα.

Πέρασε ο χειμώνας και μπήκε η άνοιξη φέρνοντας, μαζί με τα χελιδόνια, και τους Τσιγγάνους, που έστηναν τα τσαντίρια τους στο ποτάμι και δούλευαν σαν εποχιακοί εργάτες στις δεντροκαλλιέργειες της περιοχής. Τέλη Μαΐου έκαναν τα εξάμηνα της μητέρας του κι ύστερα, καθώς κυλούσαν οι μέρες, ο Αντώνης άρχισε να νιώθει πως είχε λήξει η περίοδος χάριτος. Έπρεπε να αποφασίσει για τη ζωή του πριν βαλτώσει και είναι αργά. Ο τόπος αυτός είχε έναν τρόπο να σ' αρπάζει και να σε κρατά με την ομορφιά και τη μαγεία του και τους ντόμπρους ανθρώπους του που ήταν δυνατοί και στέρεοι σαν χοντροπελεκημένο ξύλο.

Ένα καλοκαιρινό απόγευμα τον έστειλε ο πατέρας του να πάει ένα τελάρο ροδάκινα στη Μαρία. Όχι ότι είχε ανάγκη η κοπέλα –ο Φίλιππος φρόντιζε να μη λείψει τίποτε από εκείνη και το παιδί της– απλώς ήταν ένα πεσκέσι, μια χειρονομία αποδοχής και εκτίμησης. Η Μαρία είχε μια ιδιόρρυθμη θέση στο σόι των Βρεττών· δεν ήταν κανονικό μέλος, αφού ο Φίλιππος την είχε αστεφάνωτη, μα ήταν η μάνα του μοναχογιού του. Βέβαια, κάποιοι την κοίταζαν με μισό μάτι, κανείς όμως δεν τολμούσε να πει κουβέντα. Φυσικά, μόνο ο Φίλιππος θα μπορούσε να επιβάλει μια τέτοια κατάσταση: να έχει δύο γυναίκες, μια νόμιμη

και μιαν ανεπίσημη, που κατοικούσαν σε απόσταση μόλις μερικών εκατοντάδων μέτρων η μία από την άλλη, να μην επαναστατεί καμιά από τις δύο κι όλα αυτά να συμβαίνουν ανοιχτά και απροκάλυπτα, χωρίς να θεωρούνται ανήθικα ή χυδαία.

Εκείνο το απόγευμα, λοιπόν, ήταν κι ο Φίλιππος στο σπίτι της Μαρίας. Ο Αντώνης άφησε το τελάρο με τα ροδάκινα στην κουζίνα κι ύστερα κάθισε με τον Φίλιππο στην αυλή. Η Μαρία, πάντα ευγενική και φιλόξενη, τον τρατάρισε γλυκό του κουταλιού κι αφού κουβέντιασαν για λίγο οι τρεις τους περί ανέμων και υδάτων ο Αντώνης ετοιμάστηκε να φύγει.

«Ωρα να πηγαίνω κι εγώ», είπε ο Φίλιππος και σηκώθηκε.

Το σπίτι της Μαρίας ήταν κάπως απομονωμένο, λίγο πιο έξω από το συνοικισμό των Βρεττών, στο δρόμο που οδηγούσε στο χωριό. Οι δύο άντρες έφυγαν μαζί και μόλις βγήκαν από την αυλή, ο Φίλιππος είπε: «Σε ήθελα».

«Τι;» ρώτησε ο Αντώνης.

«Να μιλήσουμε».

«Ήξερες πού θα με βρεις. Τα σπίτια μας είναι απέναντι».

«Έψαχνα για μια ευκαιρία σαν αυτή, να είμαστε μόνοι μας και να μη μας ενοχλήσει κανείς».

«Α μπα;»

Ο μεγαλύτερος άντρας περπατούσε αργά, με τα χέρια του στις τσέπες, σαν να είχε βγει σεργιάνι, αναγκάζοντας τον νεότερο να συγχρονιστεί με το βηματισμό του. «Ήθελα να σε ρωτήσω τι σκέφτεσαι να κάνεις».

«Για ποιο θέμα;»

Ο άλλος του έριξε μια λοξή ματιά ανασηκώνοντας το ένα του φρύδι.

Ο Αντώνης σεβόταν τον Φίλιππο, όπως όλοι στο σόι των Βρεττών. Ήταν σαν τα πλατάνια του ποταμού – μια ήρεμη δύναμη ριζωμένη βαθιά στο χώμα, κι οι υπόλοιποι γύρω του ιτιές, φράξα και κουμαριές.

«Δεν έχω αποφασίσει ακόμη...» ομολόγησε.

«Κάπου όμως γέρνει η ζυγαριά ε;»

«Θα είχα φύγει ήδη αν δε σκεφτόμουν τον πατέρα μου».

Ο Φίλιππος κοντοστάθηκε, γυρίζοντας προς το μέρος του. «Κι είσαι αξιέπαινος που τον σκέφτεσαι. Τώρα που χάσατε τη μάνα σου, ο Θύμιος έχει μόνο εσένα».

Ο Αντώνης ήξερε πόσο εκτιμούσε ο Φίλιππος τον πατέρα του. Αν και η συγγενεία τους δεν ήταν από τις πιο στενές –ο Φίλιππος κι ο Θύμιος ήταν δεύτεροι ξάδελφοι– ο Θύμιος ήταν το δεξί χέρι του Φίλιππου, ο έμπιστός του. Ίσως ήταν που έμοιαζαν οι χαρακτήρες τους, ίσως που ταίριαζαν τα χνότα τους, ή που οι πατεράδες κι οι παππούδες τους δεν είχαν χωρίσει τα κτήματα και τα είχαν ακόμη εξ'αδιαίρετου. Όποιος κι αν ήταν ο λόγος, ο Φίλιππος ξεχώριζε τον Θύμιο από τους υπόλοιπους συγγενείς τους και γι' αυτό ο Αντώνης δε δυσυνασχήθηκε από την παρέμβαση στα προσωπικά του. Καταλάβαινε πως ήταν από ενδιαφέρον κι αγάπη για τον πατέρα του.

«Το ξέρω», μουρμούρισε, «γι' αυτό είμαι αναποφάσιτος».

Ο Φίλιππος άπλωσε το χέρι του και τον έπιασε από τον ώμο. «Είναι φυσικό να σε τραβά η μεγαλούπολη», είπε με κατανόηση. «Στην ηλικία σου, έτσι νιώθουν οι περισσότεροι. Και σίγουρα θα ήταν άδικο να σου ζητήσω να θυσιάσεις τα όνειρά σου για να μη μείνει μόνος του ο πατέρας σου».

Ο Αντώνης είπε αυθόρμητα: «Νιώθω φοβερή πίεση και... να, το βλέπω σαν θυσία».

«Σκέψου όμως κι απάντησέ μου με το χέρι στην καρδιά», συνέχισε ο Φίλιππος σφίγγοντας τον ώμο του. «Ποιο είναι τ' όνειρό σου; Να γίνεις λογιστής; Να περάσεις τη μισή σου ζωή κλεισμένος σ' ένα γραφείο και την άλλη μισή κλεισμένος σ' ένα διαμέρισμα;»

Ο Αντώνης συνειδητοποίησε ότι δεν τον είχε απασχολήσει ποτέ αυτό το θέμα. Αλλά ο Φίλιππος είχε δίκιο, με τις σπουδές

οικονομικών το πιθανότερο ήταν να βρει μια θέση λογιστή ή κάτι παρόμοιο.

«Για να είμαι ειλικρινής... έτσι όπως το θέτεις, δεν το είχα σκεφτεί».

Ο Φίλιππος τράβηξε το χέρι του από τον ώμο του και συνέχισε να περπατάει με το ίδιο νωχελικό βήμα. «Δε θέλω να σε πιέσω να κάνεις κάτι με το ζόρι, πίστεψέ με. Το μόνο που θέλω είναι να διαλέξεις αυτό που θα σε κάνει πραγματικά ευτυχισμένο. Μελέτησε τις επιλογές σου με πρακτικό πνεύμα – πώς θα είναι η καθημερινότητά σου εδώ και πώς στην πόλη. Σκέψου τι θα ήθελες να βλέπεις κάθε πρωί που ξυπνάς κι ανοίγεις το παράθυρό σου».

Αυτή η τελευταία φράση έφερε στο μυαλό του Αντώνη μια πολύ ζωντανή εικόνα: το δρόμο που έμενε στη Θεσσαλονίκη, όπως τον έβλεπε από την μπαλκονόπορτα του φοιτητικού του διαμερίσματος – αυτοκίνητα, φασαρία και κορναρίσματα, η απέναντι πολυκατοικία που του έκρυβε τον ήλιο και το μωσαϊκό του στενού μπαλκονιού του μαυρισμένο από τα καυσαέρια.

«Θα το σκεφτώ», υποσχέθηκε.

Στο μεταξύ είχαν φτάσει στα σπίτια τους και κοντοστάθηκαν ξανά.

«Και κάτι ακόμη», είπε ο Φίλιππος. «Πολλές φορές η ευτυχία βρίσκεται δίπλα μας και δεν τη βλέπουμε. Σπαταλάμε τη ζωή μας αναζητώντας την αλλού».

Ο Αντώνης σώπασε συλλογισμένος.

«Όσο για τη Δέσποινα», συμπλήρωσε ο Φίλιππος, που ήξερε ότι του την προξένευαν οι γονείς του, «ξέρω ότι σε καλοβλέπει κι έχει γερή προίκα, αλλά αν δεν τη θέλεις...»

«Έχει κάτι πάνω της αυτή η κοπέλα που... πώς να σ' το πω, με απωθεί».

Ο Φίλιππος έκλεισε πονηρά το μάτι του. «Τώρα, μεταξύ μας, από εμφάνιση δε λέει και πολλά πράγματα».

«Δεν εννοώ την εμφάνισή της...» Έψαξε να βρει λόγια να περιγράψει αυτό το αόριστο συναίσθημα που ένιωθε μέσα του. «Είναι κάτι στο βλέμμα της...»

«Τέλος πάντων, αφού δε σ' αρέσει, αγνόησέ τη. Δόξα τω Θεώ, από ωραία κορίτσια το χωριό μας άλλο τίποτα».

«Σίγουρα...»

Πριν χωρίσουν, ο Φίλιππος τον χτύπησε στην πλάτη. «Κι όπως είπαμε: Σκέψου καλά, σκέψου ρεαλιστικά».

«Αυτό θα κάνω».

Εκείνο το δειλινό, ο Αντώνης γύρισε στο σπίτι του νιώθοντας σαν να είχε φύγει ένα βάρος από πάνω του. Δεν είχε πάρει ακόμη την απόφασή του, αλλά ο Φίλιππος του είχε δείξει έναν νέο τρόπο να σκεφτεί το δίλημμα. Ήταν πολλά αυτά που έπρεπε να σταθμίσει και, πρώτα απ' όλα, ήθελε να ψάξει μέσα του και να βρει τι ακριβώς θα τον έκανε πραγματικά ευτυχισμένο. Ωστόσο, είχε υποχωρήσει αυτό το αίσθημα καταναγκασμού, αυτό το συντριπτικό «πρέπει».

Καθώς ετοιμαζόταν για τη βραδινή του βόλτα με τους φίλους του, σκεφτόταν ότι ο Φίλιππος δεν ήταν τυχαία ο πρώτος ανάμεσα στους Βρεττούς. Σίγουρα ήταν ο πιο εύπορος, με τα περισσότερα κτήματα και το μεγαλύτερο σπίτι – και με δυο γυναίκες, μην το ξεχνάμε! Αυτό που του έδινε όμως τόσο ξεχωριστό κύρος ήταν η προσωπικότητά του, η ευθυκρισία του, η σοφία του, η διάθεσή του να συντρέξει, να φροντίσει, να στηρίξει, ακόμη κι όταν δεν του ζητούσε βοήθεια.

Ένα ζεστό απομεσήμερο ο Αντώνης βγήκε να περπατήσει στο δάσος. Το δάσος τον γαλήνευε όταν ήθελε να σκεφτεί, όταν είχε να πάρει μιαν απόφαση. Βέβαια, βαθιά μέσα του ήξερε πού τον οδηγούσε η καρδιά του – η συζήτηση με τον Στέφανο, αν και σύντομη, ήταν σαν να τράβηξε ένα πέπλο μπρος από τα μά-

τια του, αφήνοντάς τον να δει ξεκάθαρα τις λεπτές αποχρώσεις του κόσμου. Πού αλλού θα έβρισκε τέτοια ομορφιά, τέτοια εναρμόνιση της ψυχής με τη φύση; Πού αλλού θα είχε τους δικούς του ανθρώπους γύρω του, να τον αγαπούν και να τον συντρέχουν; Α ναι, η απόφαση είχε αρχίσει ήδη να στεριώνει μέσα του, ωστόσο ήθελε να δώσει στον εαυτό του ένα τράτο, να εξαντλήσει αυτή τη διεργασία της ενδοσκόπησης, να πιει ως την τελευταία απολαυστική σταγόνα το αίσθημα ότι αποφασίζει για το μέλλον του χωρίς πειθαναγκασμούς και δεσμεύσεις, με μοναδικό οδηγό την ελεύθερη βούλησή του.

Κάνοντας μια μικρή παράκαμψη για ν' αποφύγει τον πολύβουο καταυλισμό των Τσιγγάνων, βγήκε σ' ένα ήσυχο σημείο της ποταμιάς και προχώρησε αφήνοντας πίσω του τον απόηχο από τις παιδικές φωνές των Τσιγγανόπουλων και τις σκόρπιες λέξεις από την παράξενη γλώσσα τους. Τι μυστήρια ράτσα, σκέφτηκε μ' ένα συγκαταβατικό χαμόγελο. Στην καταφρόνια του κόσμου είχαν ν' αντιτάξουν την μπαγαποντιά της αλεπούς, την ανθεκτικότητα του λύκου και την ταξιδιάρρα ψυχή του ερωδιού. Έρχονταν στα μέρη τους την άνοιξη για να μαζέψουν τους καρπούς των δέντρων και χάλαγαν τον κόσμο με την πληθωρική παρουσία τους, με τα παιδιά τους που τριγύριζαν ξυπόλυτα, με τις γυναίκες τους που έλεγαν τη μοίρα στις γυναίκες των χωριανών και τους ξεσήκωναν τα μυαλά. Κι ύστερα, μόλις τελείωνε η συγκομιδή, εξαφανίζονταν μέσα σε μια νύχτα χωρίς ν' αφήσουν κανένα ίχνος πίσω τους, λες και δεν υπήρξαν ποτέ...

Ο Αντώνης αναρωτήθηκε πού απάγκιαζαν το χειμώνα αυτά τ' αποδημητικά πουλιά. Φαντάστηκε παιδιά να τουρτουρίζουν μέσα σε φτενά τσαντάρια, λεχώνες να προσπαθούν να ζεστάνουν τα μωρά τους, γέροντες να βήχουν σαν να ξεριζώνονταν τα σπλάχνα τους...

Και δεν ήθελε να ξέρει.

Ο Αντώνης συνέχισε το δρόμο του στην κατάφυτη ακροποταμιά, ακολουθώντας μια διαδρομή που ήξερε καλά. Δίπλα του κυλούσε ήρεμος και νωχελικός ο ζωοδότης ποταμός, γεννημένος την αυγή του χρόνου και ταυτόχρονα νεογέννητος σαν την κάθε σταγόνα που ανάβλυσε από τις πηγές των μακρινών βουνών. Τούτο το υγρό λαγαρό σώμα ήταν δεμένο άρρηκτα με την ύπαρξή τους, πότιζε τα χωράφια τους και την ψυχή τους με την αρχέγονη σοφία του νερού επί χιλιάδες χρόνια, από τότε που κατοίκησαν άνθρωποι σε τούτα δω τα μέρη, προϊστορικοί κυνηγοί και τροφосуλλέκτες, κι ακόμη πιο παλιά, όταν ο homo sapiens, ο έμφρων άνθρωπος, άρθρωνε τις πρώτες του λέξεις. Γι' αυτό τ' όνομά του ήταν τόσο αρχαίο.

Αλιάκμονας.

«Αλς» και «άκμων». Θάλασσα κι αμόνι. Τι απίστευτη σύλληψη να συνδυάσεις στο όνομα ενός ποταμού κάτι τόσο απέραντο κι ευμετάβλητο όπως η θάλασσα με τη στιβαρή σιδερένια ψυχή του αμονιού που σφυρηλατεί τα καθημερινά εργαλεία των ανθρώπων!

Αλιάκμονας!

Ένα υγρό νήμα. Διαχρονικό κι εφήμερο. Ασταθές, άπιαστο, αεικίνητο. Και συνάμα τόσο σταθερό και ρωμαλέο ώστε να δένει το παρελθόν με το παρόν και το μέλλον.

Ο Αντώνης προχώρησε ακόμη πιο βαθιά στο δάσος. Τα βήματά του προκαλούσαν ένα ανεπαίσθητο τρίξιμο στα χοντρά βότσαλα του ποταμού που μετακινούνταν υπό το βάρος των πελμάτων του. Ο μοναδικός άλλος θόρυβος στη σιγαλιά ήταν τα τιτιβίσματα των πουλιών στα δέντρα κι ο υγρός συριγμός της ανάσας του ποταμού.

Προορισμός του ήταν ένα μέρος μαγικό κι αγαπημένο, όπου το νερό σχημάτιζε μια βαθιά σμαραγδένια γούρνα, με μια στενή αμμουδιά στην όχθη που την αγκάλιαζαν αιωνόβια πλατάνια και οργιαστικό πράσινο. Όταν ήταν μικρός ερχόταν εδώ με

τ' άλλα παιδιά για να κολυμπήσουν τους ζεστούς καλοκαιρινούς μήνες· κι όταν μεγάλωσε, έγινε το αγαπημένο του στέκι για ηρεμία και περισυλλογή.

Καθώς έφτανε, τάχυνε ασυναίσθητα το βήμα του και παραμέρισε ανυπόμονα μερικά τρυφερά κλαδιά που κρέμονταν στο δρόμο του.

Το πρώτο που πρόσεξε ήταν μια ζωρή κόκκινη πινελιά σαν κηλίδα αίμα πάνω στην άσπρη άμμο. Κοντοστάθηκε απότομα στην άκρη της αμμουδιάς, κρατώντας ακόμη τα κλαδιά, που τον μισόκρυβαν. Κοίταξε καλύτερα και συνειδητοποίησε πως ήταν ένα λουλουδάτο ύφασμα, παραπεταμένο στην όχθη. Ταυτόχρονα άκουσε πλατσουρίσματα και, γυρίζοντας ξαφνιασμένος, είδε μια μικρή ξωθιά να παίζει στο νερό, ανύποπτη, ανέμελη...

Εκείνα τα πρώτα δευτερόλεπτα του αιφνιδιασμού και της σύγχυσης, ο Αντώνης αναζήτησε στην πλάτη της τα μικρά διάφανα στρογγυλεμένα φτερά που έχουν οι νεράιδες στα παραμύθια. Το μόνο που είδε όμως ήταν τα βαριά πλοκάμια των μαλιών της που κατρακυλούσαν στην πλάτη της και ανασάλευαν στο νερό, μαύρα και γυαλιστερά σαν λουστρίνι στο διάστικτο φως του απογεύματος.

Αίφνης οι αισθήσεις του οξύνθηκαν κι ο κόσμος γύρω του απέκτησε μια κρυστάλλινη διαύγεια. Τ' αρώματα της ποταμιάς χτύπησαν τα ρουθούνια του έτσι όπως δεν τα είχε μυρίσει ποτέ – φράξο και λυγαριά, μέντα, πικροδάφνη και σφεντάμι, ανακατεμένα με την ανεπαίσθητη μεταλλική οσμή του νερού. Ήταν μια μοσχοβολιά τόσο δυνατή, τόσο μεθυστική, που τον ζάλισε.

Ο Αντώνης έκανε ένα βήμα μπροστά αφήνοντας τα κλαδιά, που λαστιχάρισαν πριν ξαναγυρίσουν στη θέση τους. Η ξωθιά πρέπει ν' άκουσε το βίτσισμα στον αέρα και το θρόισμα των φύλλων, γιατί γύρισε απότομα προς το μέρος του.

Ήταν παιδί μαζί και γυναίκα. Η γυναίκα-παιδί – *κάτι τελείως διαφορετικό, αν και το ίδιο*, σκέφτηκε το σαστισμένο μυαλό του

Αντώνη. Τα μάτια της, πελώρια και γελαστά, κατάπιναν το προσωπάκι της έτσι όπως συμβαίνει μόνο στα παιδιά, αλλά στο λιανό σκουρομελάχρινο κορμί ξεχώριζαν δυο μικρά στήθη μυτερά και γυριστά σαν κέρατα.

Είναι Τσιγγανάκι, σκέφτηκε ο Αντώνης καθώς έκανε μερικά βήματα. Κι ύστερα τον διόρθωσε μια φωνή μέσα του: *Όχι Τσιγγανάκι. Τσιγγάνα.*

Πάντως, δεν έδειχνε να φοβάται. Βγήκε με αργά νωχελικά βήματα από το νερό, χωρίς να τραβήξει εκείνα τα πελώρια μάτια από πάνω του.

Ήταν ολόγυμνη!

Ο Αντώνης κατάπие με δυσκολία.

Η μικρή ξωθιά κοντοστάθηκε λίγα μέτρα πιο πέρα, μουσκεύοντας την άμμο με το νερό που έσταζε από το σώμα της. Ο Αντώνης πρόσεξε ότι το δέρμα της ήταν ανατριχιασμένο, στα μπράτσα, στην κοιλιά, στα πόδια της – ακόμη και τους καλοκαιρινούς μήνες, το νερό του ποταμού ήταν παγωμένο σαν κρύσταλλο.

«Σε ξέρω», του είπε κοιτώντας τον λοξά κάτω από τα βαριά της ματόκλαδα.

Η φωνή της ήταν παιδική σχεδόν, αλλά εκείνα τα μικρά γυριστά στήθη σημάδευαν τον ουρανό σαν μάτια.

«Από πού;» απόρησε εκείνος.

«Είσαι ο γιος του Θύμιου. Σ' έχω δει που πληρώνεις τον άντρα μου».

Ο Αντώνης δεν μπόρεσε να κρύψει την έκπληξή του. «Τον άντρα σου;»

«Του δίνεις κάθε Σάββατο το βδομαδιάτικο».

«Είσαι παντρεμένη;» ρώτησε δύσπιστα.

Ανασήκωσε τους ώμους της με μια κίνηση που δεν είχε τίποτα παιδικό. «Αμέ!»

«Καλά, πόσων χρονών είσαι;»

«Δεκαπέντε», απάντησε πάνω απ' τον ώμο της καθώς προ-

χωρούσε λικνίζοντας το κορμί της προς το κόκκινο ύφασμα που ήταν αφημένο στην άμμο.

Ο Αντώνης δε βρήκε τι να πει.

Η μικρή ξωθιά έσκυψε και μάζεψε το ύφασμα ενώ ο Αντώνης την παρακολουθούσε καθηλωμένος. Το κορμί της ήταν σχεδόν αγορίστικο και οι κινήσεις της είχαν την αδέξια χάρη του νεογέννητου ελαφιού.

Τελικά δεν ήταν ύφασμα, ήταν το φουστάνι της. Πάνω στο χτυπητό κόκκινο φόντο ήταν σχεδιασμένα κάτι μεγάλα άσπρα και κίτρινα λουλούδια σαν ιβίσκοι. Η μικρή Τσιγγάνα το φόρεσε έτσι όπως ήταν ολόγυμνη και το λεπτό φτηνό πανί κόλλησε στο βρεμένο στήθος, στην κοιλιά και στους μηρούς της, αναγκάζοντάς τη να το τραβήξει προς τα κάτω, μέχρι που ο φραμπαλάς στον ποδόγυρο σταμάτησε λίγο πιο πάνω από τα λεπτά σφυρά της.

Ο Αντώνης έγλειψε νευρικά τα χείλη του. «Εσύ ξέρεις ποιος είμαι, αλλά εγώ δε σε ξέρω. Πώς σε λένε;»

«Ρηνιώ», αποκρίθηκε τινάζοντας τη φούστα της.

«Κι έρχεσαι συχνά εδώ, Ρηνιώ;»

Ανασήκωσε ξανά τους ώμους της. «Κάθε μέρα σχεδόν. Μου αρέσει να 'ρχομαι μετά τη δουλειά και να δροσίζομαι.»

«Τότε θα σε ξαναδώ, γιατί μ' αρέσει κι εμένα αυτό το μέρος.»

Τον κοίταξε πονηρά και χαμογέλασε. Τα δόντια της ήταν μικρά και άσπρα σαν ρύζια και τα ούλα της ρόδινα.

«Πρέπει να φύγω», είπε καθώς τραβούσε μπροστά τα μαλλιά της για να τα στύψει με τα δυο της χέρια. «Αν με δει μαζί σου ο άντρας μου, θα με σκοτώσει». Γέλασε πριν προσθέσει πειρακτικά: «Κι εσένα!»

«Είναι ζηλιάρης ο άντρας σου;»

Η Ρηνιώ γέλασε. «Οουου!»

Κι έφυγε βάζοντας φτερά στα υγρά ξυπόλυτα πόδια της, ενώ ο Αντώνης απόμεινε να κοιτάζει το κόκκινο φουστάνι που χόρευε σαν φλόγα μέχρι που το κατάπιε το οργιαστικό πράσινο.

2

Την άλλη μέρα το απόγευμα, ο Αντώνης πήγε ξανά στο ποτάμι και περίμενε πάνω από μία ώρα, αλλά η Ρηνιώ δεν έκανε την εμφάνισή της. Πνίγοντας την απογοήτευσή του, πήρε το δρόμο της επιστροφής αποφασισμένος να τη βγάλει απ' το μυαλό του. Άλλωστε αυτή η παράξενη συνάντηση υπήρξε τόσο σύντομη που θα μπορούσε να είναι αποκόρημα της φαντασίας του. Αν ήταν προληπτικός, θα πίστευε πως αντάμωσε στ' αλήθεια μια ξωθιά. Καθώς γύριζε στο σπίτι του, θυμήθηκε που του 'λεγε η μάνα του να μην πηγαίνει μόνος του στην ποταμιά γιατί έβγαιναν οι νεράιδες κι έπαιρναν τα λογικά των ανύποπτων παλικάριών. «Και προς Θεού, γιε μου», πρόσθετε η συχωρεμένη, «πρόσεχε να μην κοιμηθείς στην ακροποταμιά, γιατί θα σ' αρπάξουν οι νεράιδες και θα σε κρατήσουν αιχμάλωτο για πάντα στα μαγικά παλάτια τους». Αλλά ο Αντώνης δεν ήταν προληπτικός· ήταν ρεαλιστής και προσγειωμένος, και γελούσε μ' αυτές τις δεισιδαιμονίες.

Αποφάσισε, λοιπόν, να ξεχάσει τη συνάντησή του με τη Ρηνιώ, ωστόσο, τις μέρες που ακολούθησαν το βλέμμα του αναζητούσε ασυναίσθητα ένα φουστάνι κόκκινο σαν φλόγα στα κτήματα που δούλευαν οι Τσιγγάνοι.

Τελικά την είδε το Σάββατο, που πλήρωσε τους εργάτες. Οι άντρες στέκονταν μπροστά του για να πάρουν το βδομαδιάτικό τους κι οι γυναίκες ήταν μαζεμένες λίγο πιο πέρα και τιτίβιζαν στην παράξενη γλώσσα τους σαν ένα κοπάδι πολύχρωμα εξωτικά πουλιά. Ανάμεσα στους φραμπαλάδες και τις μακριές κλαρωτές φούστες τους, το κόκκινο φουστάνι ήταν ένας λαμπερός φάρος που χτύπησε αμέσως στο μάτι του.

Η καρδιά του κλότσησε δυνατά, αλλά απόστρεψε βιαστικά το βλέμμα του, μη θέλοντας να δώσει στόχο. Συγκέντρωσε την προσοχή του στους τραχείς μαυριδερούς Τσιγγάνους μπροστά του κι αναρωτήθηκε ποιος να ήταν ο άντρας της. Μέχρι τότε οι

άνθρωποι αυτοί ήταν για τον Αντώνη ένα ομοιόμορφο μπουλούκι, λίγο ενοχλητικό, αλλά απαραίτητο. Τώρα, σε μιαν απροσδόκητη επιφάνεια που συντελέστηκε κάτω απ' τα οπωροφόρα δέντρα, μες στην καλοκαιρινή λαύρα και τη σκόνη, ξεχώρισε φυσιογνωμίες, ηλικίες, εκφράσεις, διαθέσεις, ρούχα, χρώματα, ακόμη και σκέψεις...

Ξεχώρισε ανθρώπους.

Το απομεσήμερο ο Αντώνης πήγε πάλι στην ποταμιά, στο γνωστό μέρος, σπρωγμένος από μιαν ακαταμάχητη παρόρμηση. Ξεντύθηκε, μπήκε στο ποτάμι με το εσώρουχο κι έμεινε ώρα πολλή μέσα στο παγωμένο νερό, μέχρι που γαλάζωσαν τα χείλη του και μούλιασαν οι ρώγες των δαχτύλων του. Ύστερα βγήκε και ξάπλωσε στη μικρή αμμουδιά. Κι ενώ στέγνωνε στη σκιά των γέρικων πλάτανων, έκανε αυτό που του 'χε πει η μάνα του να μην κάνει ποτέ. Αποκοιμήθηκε στην ακροποταμιά.

Εύπνησε με τα μέλη του βαριά από έναν ύπνο που έμοιαζε με λήθαργο, στο κατώφλι ξεχασμένων κιόλας ονείρων. Η ξωθιά καθόταν δίπλα του, τόσο κοντά που τον άγγιζαν το γόνατο κι η γάμπα της.

Ο Αντώνης ανασήκωσε το χέρι του και ψηλάφισε την ωμοπλάτη της. «Πού είναι τα φτερά σου;» ρώτησε νυσταγμένα.

«Μου τα ψαλίδισαν», ψιθύρισε συνωμοτικά εκείνη.

«Ααα...» Ο Αντώνης κοίταζε γλαρωμένος αυτή τη μικρή μελαψή Τίνκερμπελ κι ήταν σαν να συνεχιζόταν τ' όνειρό του.

«Σε κοίταζα που κοιμόσουν...» Η Ρηνιώ πήρε στη χούφτα της το μάγουλό του. «Είσαι τόσο όμορφος... Τόσο διαφορετικός απ' τους δικούς μας άντρες...»

Το ναρκωμένο του μυαλό δε βρήκε τι να της απαντήσει.

«Τα μάτια σου είναι σαν τον ποταμό», συνέχισε εκείνη καθώς έσκυβε πάνω του. «Πράσινα, διάφανα, βαθιά...» Φίλησε απαλά τα μάτια του κι ύστερα αναζήτησε τα χείλη του, που άνοιξαν υπάκουα στην πίεση των δικών της.

Μια λιγωτική γλύκα χύθηκε στις φλέβες του κι έχωσε τα δάχτυλά του στα μαλλιά της, παρατείνοντας αυτό το φιλί που δεν έμοιαζε με κανένα άλλο που είχε δοκιμάσει. Όταν την αγκάλιασε και την τράβηξε πάνω του, το κορμί της έτρεμε και τα χέρια της φτερούγισαν σαν μικρά πουλιά στους γυμνούς του ώμους, στα μπράτσα, τα πλευρά του...

Έκαναν έρωτα με την παράφορη εγκατάλειψη των ανθρώπων που ξέρουν πως γι' αυτούς δεν υπάρχει αύριο. Μετά ο Αντώνης, αποκαμωμένος, βυθίστηκε πάλι σ' εκείνο τον παράξενο ύπνο που έμοιαζε με λήθαργο κι όταν ξύπνησε λίγο αργότερα η αγκαλιά του ήταν άδεια. Η ξωθιά είχε φύγει, αφήνοντάς τον ν' αναρωτιέται αν ήταν αλήθεια αυτό που έζησε ή απλώς ένα όνειρο στη μαγεμένη ακροποταμιά.

Ο πατέρας του νόμιζε πως πήγαινε στο δάσος για να σκεφτεί το μέλλον του. Κάθε απομεσήμερο που έφευγε από το σπίτι, τα μάτια του Θύμιου τον κατευόδωναν γεμάτα προσδοκία και στην επιστροφή του, όταν έμενε αναπάντητο το βουβό τους ερώτημα, άστραφταν από θυμό κι απογοήτευση.

Ο Αντώνης στεναχωριόταν που έβλεπε τον πατέρα του να βασανίζεται από αβεβαιότητα, μα τι να του πει; ότι αποκοιμήθηκε στην ακροποταμιά κι έκλεψε τα λογικά του μια ξωθιά; Η αβεβαιότητα του Θύμιου ήταν και δική του. Αν και είχε κατασταλάξει μέσα του πως ήθελε να μείνει για πάντα στον τόπο του, μετά τη γνωριμία του με τη Ρηνιώ ήταν όλα ρευστά, ανοιχτά σε κάθε ενδεχόμενο. Η μικρή αμμουδιά που έσμιγαν ερωτικά ήταν μια κινούμενη άμμος που ανυπομονούσε να τον καταπιεί σε πρώτη ευκαιρία – αν τους έβλεπε κάποιος χωριανός, αν υποψιαζόταν κάτι ο άντρας της και την έπαιρνε στο κατόπι όταν ερχόταν να δροσιστεί στο ποτάμι...

Κάθε μέρα πήγαινε στην κρυφή τους συνάντηση αποφασι-

σμένος να βρει την άκρη σ' αυτό το μπλεγμένο κουβάρι των συναισθημάτων του, της σχέσης τους, της ζωής του, αλλά μόλις την αντίκριζε έσβηνε κάθε άλλη σκέψη απ' το μυαλό του.

Μερικές φορές η Ρηνιώ δεν ερχόταν στο ραντεβού τους. Δεν ήταν εύκολο να ξεγλιστρά κάθε απόγευμα από τον καταυλισμό χωρίς να κινήσει υποψίες. Ο Αντώνης όμως, τις μέρες που δεν την έβλεπε, πάθαινε κάτι σαν στερητικό σύνδρομο και αναρωτιόταν με απόγνωση τι θα έκανε μόλις τελείωναν οι αγροτικές εργασίες κι έφευγαν οι Τσιγγάνοι.

Τις άλλες μέρες όμως, τις καλές, όταν την έσφιγγε στην αγκαλιά του ένιωθε πως ήταν δικός του όλος ο κόσμος. Γελούσε, έπαιζε μαζί της στο νερό σαν μικρό παιδί κι αργότερα, αφού ικανοποιούσαν τον πόθο τους, ήταν ευδιάθετος και είχε όρεξη για συζήτηση.

«Είσαι η μικρή μου Τίνκερμπελ», της έλεγε φιλώντας πεταχτά την άκρη της μύτης της, τα μάτια της, τα χείλη της.

Η Ρηνιώ δεν είχε ξανακούσει αυτό το παράξενο όνομα. «Τίνκερμπελ;» τον ρώτησε την πρώτη φορά.

«*Τίνκερμπελ*», τη διόρθωσε εκείνος. «Είναι η μικρή σκανταλιάρικη νεράιδα στο παραμύθι του Πίτερ Παν».

Μα η Ρηνιώ δεν είχε ακουστά ούτε τον Πίτερ Παν. Τα παραμύθια που αφηγούνταν οι γερόντισσες στα Τσιγγανόπουλα τα χειμωνιάτικα βράδια γύρω απ' το μαγκάλι είχαν για ήρωες την κυρα-Μαριγούλα την αλεπού και τον κυρ Νικολό, τον μεγάλο κακό λύκο.

«Μια μέρα θα σου δώσω να διαβάσεις τον *Πίτερ Παν*», της υποσχέθηκε ο Αντώνης.

Κι η Ρηνιώ γέλασε με το ασημένιο κελαρυστό γέλιο της. «Μα δεν ξέρω γράμματα!»

«Δεν πήγες ποτέ σχολείο;»

Ανασήκωσε τους ώμους της. «Πώς να πάω; Και τι μου χρειάζονται τα γράμματα;»

Ο Αντώνης ήθελε να της μιλήσει για τον καινούργιο κόσμο που ανοίγει στο μυαλό η γνώση –έναν κόσμο χωρίς περιορισμούς και σύνορα– αλλά το άφησε για μιαν άλλη φορά. «Δεν πειράζει», της είπε. «Θα σε πάω να το δεις στο σινεμά. Έχουν γυριστεί πολλές ταινίες για τον Πίτερ Παν και μία, η καλύτερη ίσως, είναι αυτή με τα κινούμενα σχέδια του Ντίσνεϊ».

Αλλά η Ρηνιώ δεν ήξερε τι ήταν τα κινούμενα σχέδια και δεν είχε πάει ποτέ στον κινηματογράφο.

Ο Αντώνης έβλεπε, όχι χωρίς μια κάποια έκπληξη, ότι αυτό το τεράστιο πολιτισμικό χάσμα ανάμεσά τους αντί να τους χωρίζει τον έκανε να τη νιώθει ακόμη πιο κοντά του. Η Ρηνιώ, παρά το φλογερό ερωτικό ταμπεραμέντο της, δεν ήταν παρά ένα άμαθο παιδί· ένα άγραφο χαρτί πάνω στο οποίο εκείνος μπορούσε να γράψει ό,τι ήθελε.

Της έκανε ερωτήσεις για τον εαυτό της και θαύμαζε τις εγγενείς αντιφάσεις της ύπαρξής της. Αν και όλη της η ζωή ήταν μια αδιάκοπη περιπλάνηση, ο προσωπικός της κόσμος ήταν ασφυκτικά μικρός. Αυστηρά ήθη και έθιμα περιόριζαν κάθε της κίνηση και ψαλίδιζαν μια ελευθερία που φαινομενικά έδειχνε απεριόριστη. Τα ενδιαφέροντά της ήταν, όπως και οι γνώσεις της, υποτυπώδη· κι οι έγνοιες της αστείες για τη νοοτροπία ενός ανθρώπου σαν τον Αντώνη.

«Δύο χρόνια παντρεμένη κι ακόμη να πιάσω παιδί», του εκμυστηρεύτηκε με καημό μια μέρα.

Ο Αντώνης δεν μπόρεσε να συγκρατήσει ένα συγκαταβατικό χαμόγελο. «Δε σκέφτηκες ότι μπορεί να φταίει η νεαρή σου ηλικία; Ο οργανισμός σου δεν έχει ωριμάσει ακόμη».

Η Ρηνιώ δεν πρέπει να πολυκατάλαβε αυτό για τον οργανισμό, αλλά με την ηλικία δεν είχε πρόβλημα. «Τι έχει η ηλικία μου;» απόρησε. «Οι ξαδέλφες μου, που είναι σαν εμένα, έχουν κάνα δυο κουτσούβελα η καθεμιά».

Ο Αντώνης όλο ξεχνούσε πως οι Τσιγγάνοι πάντρευαν τα

κορίτσια τους μόλις έμπαιναν στην εφηβεία· και στη συνέχεια ο άντρας χρησιμοποιούσε τη γυναίκα σαν μηχανή παραγωγής παιδιών. Κι όμως, έβλεπε συχνά νεαρές Τσιγγάνες μ' ένα μωρό στην κοιλιά, άλλο ένα στο βυζί και δυο-τρία νήπια γύρω απ' τις φούστες τους. Πριν γνωρίσει τη Ρηνιώ, τέτοιες εικόνες τού προκαλούσαν μόνο ένα φευγαλέο αίσθημα οίκτου και απαξίας, τώρα όμως συνειδητοποιούσε ότι σ' αυτή την τόσο καθυστερημένη κοινωνία, η ατεκνία –ή, τέλος πάντων, η δυσκολία σύλληψης– ισοδυναμούσε με στίγμα.

Απ' αυτά που του έλεγε η Ρηνιώ, είχε καταλάβει πως όσο περνούσε ο καιρός χωρίς να κάνει παιδιά, τόσο υποβαθμιζόταν κοινωνικά η θέση της, κι ότι ο άντρας της ήταν πολύ δυσαρεστημένος μαζί της. Κι είχε μάλιστα την υποψία ότι αυτή η δυσαρέσκεια δεν εκφραζόταν μόνο λεκτικά, αλλά και έμπρακτα. Μα, φυσικά, η ενδοοικογενειακή βία ήταν άλλη μια άγνωστη έννοια για τη Ρηνιώ, η οποία πίστευε όμως με ακλόνητη βεβαιότητα στις μαντείες και τις μαγγανείες και απέδιδε μεταφυσικές δυνάμεις στη γιαγιά της, τη γριά Μυρσίνη, που ήταν, λέει, αλαφροϊσκωτη.

«Η γιαγιά μου μου 'χει πει πως θα κάνω μια κόρη», του ανέφερε μια μέρα καθώς συζητούσαν. «Της ζήτησα κάποτε να μου δώσει το σερνικοβότανο και είπε πως δε χρειάζεται. Έχει δει στα χαρτιά ότι θα κάνω θηλυκό».

«Και δεν πέφτει ποτέ έξω η γιαγιά σου;» γέλασε εκείνος.

«Η Μυρσίνη; Ποτέ!» του τόνισε· κι ο Αντώνης δεν προσπάθησε να διαλύσει τις αυταπάτες της, γιατί ήταν φανερό ότι την ανακούφιζαν.

Λίγες μέρες αργότερα όμως του είπε πως η γιαγιά της ήξερε για εκείνους. «Χτες το βράδυ μου 'ριξε τα χαρτιά και σε είδε. Είδε ακόμη και τι χρώμα έχουν τα μάτια σου!» σχολίασε με παιδιάστικη αφέλεια. «Δεν της ξεφεύγει τίποτα!»

Ο Αντώνης ήταν σίγουρος πως η παμπόνηρη γριά είχε ψα-

ρέψει την εύπιστη Ρηνιώ ή, ίσως ίσως, να είχε μαντέψει απ' τις κινήσεις της πως κάτι έτρεχε. Προσπάθησε να της το εξηγήσει, μα η Ρηνιώ δεν άκουγε κουβέντα.

«Δεν καταλαβαίνεις!» του είπε. «Η Μυρσίνη είναι μάγισσα! Ξέρει όλα τα βοτάνια και δε διαβάζει μόνο την τράπουλα και την παλάμη, αλλά και την ψυχή των ανθρώπων».

Τον Αντώνη όμως τον απασχολούσε κάτι πολύ πιο σοβαρό. «Και τι θα κάνει τώρα; Θα πει στους δικούς σου για μας;»

Αλλά η γριά Μυρσίνη, απ' όλα τ' αναρίθμητα εγγόνια της, είχε ξεχωριστή αδυναμία στη Ρηνιώ, όπως και η μικρή Ρηνιώ, απ' όλους τους αναρίθμητους συγγενείς της –γονείς, παππούδες, αδέρφια κι άντρα– είχε αδυναμία στη Μυρσίνη. «Δε θα με πρόδιδε ποτέ!» τον καθησύχασε. «Μόνο μ' ορμήνεψε να πάψω να σε βλέπω, γιατί αν το μάθουν οι δικοί μου θα γίνει φονικό».

Όχι ότι πρέπει να είσαι μάγος για να το προβλέψεις αυτό, σκέφτηκε κυνικά ο Αντώνης.

«Υστερα όμως η γιαγιά μου είπε πως δε φελούν οι συμβουλές», συνέχισε η Ρηνιώ, «γιατί 'ναι γραφτό της μοίρας μας».

«Α ναι;» έκανε εκείνος. «Και τι ακριβώς μας έχει γράψει η μοίρα;»

«Αυτό δε μου το είπε».

Στο ξωκλήσι του Αγίου Υακίνθου, η Δέσποινα πέρασε προσεκτικά την εικόνα του μ' ένα μαλακό υγρό ξεσκονόπανο κι ύστερα βάλθηκε να τη σκουπίζει μ' ένα καθαρό πανί από φανέλα. Αν και ήταν πολύ παλιά, αιώνων, με το καθάρισμα τα χρώματά της ζωντάνεψαν και το πρόσωπο του αγίου φωτίστηκε. Η Δέσποινα αποθαύμασε τη βυζαντινή εικόνα με μια έκφραση δέους, λατρείας αλλά και τρυφερότητας. Ο αγιογράφος είχε ξεφύγει από το αυστηρό βυζαντινό πρότυπο, που ήθελε τις μορφές ασκητικές, σχεδόν εξαϋλωμένες. Ο Υακίνθος ήταν ένας ωραίος

νέος με κυματιστά καστανά μαλλιά και πλούσια βυζαντινή φορεσιά. Ίσως γι' αυτό έλεγαν πολλοί πως ήταν ο άγιος των ερωτευμένων, κι ότι οι ορθόδοξοι θα 'πρεπε να γιορτάζουν εκείνον αντί για τον ξενόφερτο Βαλεντίνο.

Η Δέσποινα το πίστευε μ' όλη της την ψυχή αυτό και, καθώς καθάριζε την εικόνα του, ζήτησε άλλη μια φορά τη μεσολάβηση του αγίου για να ανταποκριθεί στα αισθήματά της ο αγαπημένος της. Σήμερα, 2 Ιουλίου, παραμονή της γιορτής του, ήλπιζε πως ο Υάκινθος θ' άκουγε τις προσευχές της και θα έστεργε να γίνει άντρας της ο Αντώνης.

Τι καημός κι αυτός, σκέφτηκε βαριαναστενάζοντας, ν' αγαπάς, να βαλαντώνεις από έρωτα, κι ο άλλος να μη σου δίνει σημασία...

Αλλά δεν έχανε τις ελπίδες της. Ο Αντώνης δεν αγαπούσε καμιά από το χωριό –αν ήταν μπλεγμένος σε τίποτα ερωτοδουλειές, όλο και κάτι θα 'χε ακουστεί– ούτε είχε φέρει ποτέ καμιά κοπέλα απ' τη Θεσσαλονίκη, όπως έκαναν άλλοι που σπούδαζαν ή δούλευαν εκεί. Κι όσο ήταν ελεύθερη η καρδιά του, η Δέσποινα μπορούσε να ελπίζει.

Τώρα ακούμπησε προσεκτικά την εικόνα ανάμεσα στο σταυρό και στο δυσκοπτήριο, θαυμάζοντας άλλη μια φορά τα τρία ιερά κειμήλια – «τα κειμήλια των Βρεττών» όπως τα έλεγαν, που βρίσκονταν στην κατοχή της οικογένειας πάππου προς πάππου και τα χρησιμοποιούσαν μια φορά το χρόνο, στις 3 Ιουλίου που γιόρταζε η χάρη του. Ο σταυρός και το δυσκοπτήριο, από ατόφιο χρυσάφι, ήταν στολισμένα με μεγάλα πολύτιμα πετράδια κι η φορητή εικόνα του αγίου ήταν πάρα πολύ παλιά, έργο της Μεσοβυζαντινής Περιόδου, απ' ό,τι έλεγαν. Μια ματιά αρκούσε για να καταλάβει κανείς πως είχε μπροστά του έναν ανεκτίμητο θησαυρό, για τους Βρεττούς, ωστόσο, η αξία του ήταν πάνω απ' όλα θρησκευτική και συναισθηματική. Πάντως, πριν από μερικά χρόνια, ο Φίλιππος έτυχε να φιλοξενήσει ένα φίλο του βυζαντινολόγο, κα-

θηγητή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου, που εξέτασε τα τρία κειμήλια και είπε ότι η αξία τους ήταν ανυπολόγιστη τόσο από καλλιτεχνική όσο κι από μουσειακή άποψη.

Παρά τον γενικό χαρακτηρισμό «τα κειμήλια των Βρεττών», τα τρία αντικείμενα ανήκαν σ' έναν συγκεκριμένο κλάδο της οικογένειας, που σ' αυτή τη γενιά τον εκπροσωπούσαν ο Φίλιππος κι ο Θύμιος. Η προφορική οικογενειακή παράδοση ήθελε έναν κοινό προπάππο τους –με πολλά «προ-» μπροστά– να τ' αγόρασε από κάποιο παλαιοπωλείο στο Βουκουρέστι ή, κατ' άλλη εκδοχή, σε δημοπρασία. Ο πρόγονος αυτός, ονόματι Ιωάννης Βρεττός, βαθιά θρησκευόμενος άνθρωπος, έχτισε εν συνεχεία στα κτήματά του το ξωκλήσι του Αγίου Υακίνθου για να στεγάσει τον ιερό θησαυρό.

Βέβαια, στους άνομους καιρούς μας, τα κειμήλια δεν έμεναν στο ξωκλήσι, όπου κινδύνευαν να γίνουν λεία του κάθε άρπαγα. Φυλάσσονταν ολοχρονίς στο σπίτι του Θύμιου, μέσα σ' ένα σκαλιστό ξύλινο κουτί, κλειδωμένο σ' ένα μικρό εντοιχισμένο ντουλάπι για το οποίο υπήρχε μόνο ένα κλειδί, του νοικοκύρη. Μια φορά το χρόνο, στις αρχές Ιουλίου, ο Θύμιος παρέδιδε το σκαλιστό κουτί στις γυναίκες, που φρεσκάριζαν τα κειμήλια, καθάριζαν σχολαστικά το ξωκλήσι και το στόλιζαν με τα ωραιότερα λουλούδια των κήπων τους για τη γιορτή του αγίου και το πανηγύρι που μάζευε κόσμο απ' όλη τη γύρω περιοχή.

Τα τελευταία χρόνια το πρόσταγμα στις ετοιμασίες της εκκλησίας είχε η Δέσποινα, κάτι ασυνήθιστο για μια κοπέλα μόλις είκοσι τεσσάρων χρονών κι ανύπαντρη. Ωστόσο, κατά κοινή ομολογία, ήταν η πιο ευσεβής και θρήσκα απ' όλες τις γυναίκες του χωριού και του συνοικισμού των Βρεττών. Σ' αυτήν παρέδωσε ο Θύμιος την ξυλόγλυπτη κασετίνα με τα κειμήλια κι αυτή ήταν υπεύθυνη, μετά τη γιορτή, να τα τυλίξει στα πορφυρά βελούδινα πανιά τους, να τα τοποθετήσει προσεκτικά μέσα στο κουτί και να τα επιστρέψει στον ιδιοκτήτη τους.

Όταν τελείωσαν οι γυναίκες τις δουλειές, το ξωκλήσι έλαμπε από πάστρα και οι πέτρινες πεζούλες γύρω από το προαύλιο ήταν φρεσκοασβεστωμένες. Στο μεταξύ η ώρα είχε περάσει και στον δυτικό ορίζοντα ο ήλιος έγερνε πάνω από τις κορφές των δέντρων. Σε λίγο θ' άρχιζε να σουρουπώνει.

Οι γυναίκες έφυγαν βιαστικά για τα σπίτια τους, αφήνοντας τη Δέσποινα να κάνει το τελευταίο συμμαζέμα και να κλειδώσει. Κάποιες είχαν προσφερθεί να τη βοηθήσουν, μα εκείνη επέμενε πως δεν της ήταν κόπος. Στην απογευματινή σιγαλιά της φύσης, μόνη της στο χρυσωμένο ημίφως της εκκλησιάς, πίστευε ότι ο Υάκινθος θ' άκουγε πιο προσεκτικά τις προσευχές της και θα εκπλήρωνε τον πόθο της καρδιάς της· το ένιωθε μέσα της, ήταν σίγουρη...

Είκοσι λεπτά αργότερα κλείδωσε την ξύλινη πόρτα του Αγίου Υακίνθου, έκρυσε το μεγάλο παλιό σιδερένιο κλειδί κάτω από μια πλάκα, σταυροκοπήθηκε για μια τελευταία φορά και ξεκίνησε για το χωριό.

Πήρε ένα μονοπάτι που έκοβε δρόμο μέσα απ' το δάσος κι έβγαζε στην άκρη του χωριού, προς την πλευρά που ήταν το σπίτι της. Καθώς βάδιζε απορροφημένη από τις σκέψεις της, άκουσε ομιλίες από κάπου στα δεξιά της, αλλά δεν έδωσε σημασία. Έχει γεμίσει ο τόπος Γύφτους, σκέφτηκε περιφρονητικά. Όπου κι αν πας, ξεφυτρώνουν μπροστά σου. Οι φωνές όμως ήταν ευδιάκριτες και, μετά από λίγα βήματα, η Δέσποινα σταμάτησε απότομα, γιατί της ήταν γνωστή η μία.

Ο Αντώνης;

Η Δέσποινα τέντωσε τ' αυτιά της, αλλά οι ομιλίες είχαν σταματήσει. Πιγμένη από περιέργεια, άφησε το μονοπάτι και προχώρησε αθόρυβα ανάμεσα στα δέντρα.

Τι γυρεύει στο δάσος τέτοια ώρα;

Αλλά για τη δύστυχη Δέσποινα η απάντηση ήταν αυτονόητη, αφού η άλλη φωνή ήταν γυναικεία.

Ποια είναι η αγαπητικιά του;

Δε χρειάστηκε να προχωρήσει πολύ για να λυθεί η απορία της. Σε μικρή απόσταση από το μονοπάτι, ο Αντώνης καληνύχτιζε μια Γυφτοπούλα μ' ένα παράφορο φιλί, ενώ το δάσος βούλιαζε στα μενεξελιά χρώματα του σούρουπου.

Ένα πνιχτό επιφώνημα ξέφυγε από τα χείλη της Δέσποινας, κάνοντας το ζευγάρι να γυρίσει ξαφνιασμένο προς το μέρος της.

«Αντώνη!»

Η Γυφτοπούλα ξέφυγε από την αγκαλιά του Αντώνη με μια τρομαγμένη κραυγή κι εξαφανίστηκε στο δάσος τρέχοντας σαν κυνηγημένη ελαφίνα.

Η Δέσποινα κι ο Αντώνης κοιτάχτηκαν για μίαν ατέλειωτη στιγμή – αυτός θυμωμένος, εκείνη κατάπληκτη.

«Αντώνη, τι έκανες με τη Γύφτισσα;» τον ρώτησε τέλος με μίαν αγανάκτηση που δεν έκανε καμιά προσπάθεια να κρύψει.

«Δεν είναι δική σου δουλειά», της απάντησε προκλητικά.

«Μα πώς...» διαμαρτυρήθηκε η Δέσποινα κάνοντας μερικά βήματα προς το μέρος του. «Πώς είναι δυνατόν εσύ, ένας Βρετός, να... να φιλιέσαι με μια *Γύφτισσα!*»

«Το τι κάνω δε σε αφορά».

Ο κοφτός του τόνος ήταν μια μαχαιριά στην καρδιά της. «Μα... μα εμείς οι δυο...»

Ανασήκωσε ειρωνικά το φρύδι του. «Εμείς οι δυο... *τι;*»

Η Δέσποινα έπλεξε νευρικά τα χέρια της. «Ξέρω ότι οι δικοί σου...» Εκεί κόμπιασε, αλλά ζόρισε τον εαυτό της και το είπε. «Με θέλουν για νύφη. Ειδικά η συχωρεμένη η μάνα σου μου έλεγε...»

«Η μάνα μου είναι, όπως είπες, συχωρεμένη. Κι εγώ σε μια ηλικία που αποφασίζω μόνος μου για τη ζωή μου».

Η Δέσποινα ένιωθε να χάνει συνεχώς έδαφος σ' αυτή τη συζήτηση. Πώς βρέθηκε από κατήγορος απολογούμενη; «Ναι αλλά...»

«Αν σου έδωσαν ελπίδες οι γονείς μου, λυπάμαι, αλλά έπρεπε να με ρωτήσουν πρώτα».

Άπλωσε το χέρι της να τον αγγίξει. «Μη μου λες τέτοια λόγια...» ψιθύρισε.

Ανασήκωσε ξανά το φρύδι του κι η Δέσποινα μάζεψε βιαστικά το χέρι της.

«Δεν μπορώ να πιστέψω πως ενδιαφέρεσαι σοβαρά γι' αυτή την...» Στο μυαλό της ήρθαν πολλοί χαρακτηρισμοί, αλλά ο πουριτανισμός της δεν της επέτρεψε να χρησιμοποιήσει κανέναν.

«Όπως σου είπα και πριν, το τι κάνω δε σε αφορά». Και μ' ένα τελευταίο περιφρονητικό βλέμμα, ο Αντώνης της γύρισε την πλάτη κι απομακρύνθηκε βιαστικά.

Στο δρόμο της επιστροφής, κι αργότερα στο σπίτι της, η Δέσποινα κατάφερε να μην κλάψει. Δεν ήθελε ν' αναγκαστεί να μιλήσει στους δικούς της για την ταπείνωσή της. Προσπάθησε λοιπόν να φερθεί σαν να μη συνέβαινε τίποτα, και φαίνεται πως τα κατάφερε. Μόνο η μικρότερη αδελφή της, ένα κοριτσάκι μόλις έξι χρονών, έδειξε να αισθάνεται τον πόνο της γιατί εκείνο το βράδυ, καθώς η Δέσποινα την έβαζε για ύπνο, η μικρή την αγκάλιασε σφιχτά και τη φίλησε λες κι ήθελε να την παρηγορήσει.

Την ίδια νύχτα, στο κρεβάτι της, η Δέσποινα ζήτησε γι' άλλη μια φορά τη βοήθεια του Υάκινθου, ανάμεσα στα καυτά δάκρυα και στα βουβά αναφιλητά της. Ο προσβλητικός τρόπος που της μίλησε ο Αντώνης, το ειρωνικό ανασήκωμα του φρυδιού του, το περιφρονητικό βλέμμα του πριν φύγει, όλα έδειχναν ότι το μπλέξιμό του με τη Γύφτισσα ήταν κάτι πολύ πιο σοβαρό από τις περιστασιακές συνευρέσεις με τις οποίες ικανοποιούν οι άντρες τις πρόστυχες φυσικές ορμές τους. Η σχέση αυτή δεν απειλούσε μόνο τα όνειρά της αλλά και τον ίδιο τον Αντώνη, το μέλλον του, ίσως ίσως ακόμη και τη ζωή του...

Δώσ' μου φώτιση, άγιε Υάκινθε, παρακαλούσε ξανά και ξανά, πες μου τι να κάνω...

Ο Άγιος πρέπει να εισάκουσε τις σπαρακτικές ικεσίες της αφού εκεί, μες στο σκοτάδι της νύχτας, ήταν σαν να δέχτηκε ξάφνου τη θεία φώτιση, που της αποκάλυψε με κρυστάλλινη διαύγεια τι έπρεπε να κάνει για να σώσει τον Αντώνη από τα βρόχια της Γύφτισσας και να τον φέρει κοντά της...

Έπρεπε να το πει στον Φίλιππο Βρεττό!

3

Ανήμερα του αγίου Υακίνθου, μετά την πρωινή λειτουργία στο ξωκλήσι, οι άντρες σκορπίστηκαν στα καφενεία, οι γυναίκες γύρισαν στα σπίτια τους να ετοιμάσουν το γιορταστικό τραπέζι και τα παιδιά ξαμολήθηκαν στους δρόμους ξεσηκώνοντας τον κόσμο με τα γέλια και τα ξεφωνητά τους.

Ο Στέφανος κυνηγιόταν με τα ξαδέλφια του μπροστά στο μεγάλο σπίτι όταν τον φώναξε ο πατέρας του. Αν και δυσανασχέτησε που τον διέκοπτε απ' το παιχνίδι του, δεν το έδειξε· έτρεξε πρόθυμα κοντά του. Τον υπάκουε πάντα, αν και ο Φίλιππος δεν ήταν ούτε αυταρχικός ούτε βάνουσος πατέρας. Του ενέπνεε όμως τόσο σεβασμό κι αγάπη που ο μικρός δεν είχε διανοηθεί ποτέ να του φέρει αντιρρήσεις.

«Πήγαινε να βρεις τον Αντώνη», του είπε ο Φίλιππος. «Πες του να έρθει εδώ, τον θέλω». Κι ο Στέφανος έφυγε σαν σφαίρα για το θέλημα του πατέρα του, ξέροντας ότι όσο πιο γρήγορα το έκανε, τόσο πιο γρήγορα θα συνέχιζε το παιχνίδι του.

Βρήκε τον Αντώνη σ' ένα καφενείο του χωριού με τους φίλους του κι επέστρεψαν μαζί στο συνοικισμό των Βρεττών. Αλλά καθώς έμπαινε ο Αντώνης στο μεγάλο σπίτι, ο Φίλιππος, από το κατώφλι, έγνεψε στον Στέφανο να περάσει κι αυτός μέσα.

Στη μεγάλη σάλα τον υποδέχτηκε ένα θέαμα που είχε ξανα-

δεί και γνώριζε τη σημασία του. Γύρω από το βαρύ, λουστραρισμένο τραπέζι, εκτός από τον πατέρα του και το θείο Θύμιο, ήταν καθισμένοι τρεις από τους πρεσβύτερους Βρεττούς: ο αδελφός του συχωρεμένου του παππού Στέφανου και δύο πρώτοι ξάδελφοι του Φίλιππου.

Οχι! βόγκηξε μέσα του ο μικρός. Αντίο, παιχνίδι...

Αλλά, και πάλι, δέχτηκε στωικά τη μοίρα του. Πήγε και στάθηκε πίσω από τον καθισμένο πατέρα του, ακουμπώντας ανάλαφρα το μικρό του χέρι στην πλάτη της καρέκλας του, κι έριξε μια συμπονετική ματιά στον Αντώνη, που ποιος ξέρει τι είχε κάνει για να συγκληθεί οικογενειακό συμβούλιο.

Ο Αντώνης κι η παρέα του μόλις είχαν παραγγείλει τσίπουρα όταν ξεφύτρωσε δίπλα του ο μικρός Στέφανος και του ψιθύρισε στο αυτί ότι τον ήθελε ο Φίλιππος. Φυσικά, κατάλαβε αμέσως τι είχε γίνει. Αυτή η ανακατωσούρα η Δέσποινα δεν μπόρεσε να κρατήσει κλειστό το στόμα της – κατά τα άλλα όμως ήταν όλο νηστείες και κυριελέησον. Στο δρόμο για το συνοικισμό των Βρεττών προετοιμάστηκε ν' ακούσει τις νουθεσίες, ακόμη και τις επιπλήξεις του Φίλιππου, αλλά το τελευταίο πράγμα που περίμενε ήταν να βρεθεί μπροστά σ' ένα οικογενειακό συμβούλιο. Λες και ζούσαν στο μεσαίωνα. Λες κι ένας άντρας έπρεπε να πάρει την έγκριση των μεγαλύτερων του για να σχετιστεί με μια κοπέλα!

Όχι μόνο των μεγαλύτερων του. Όπως το συνήθιζε τον τελευταίο καιρό ο Φίλιππος, στο συμβούλιο ήταν παρών κι ο γιος του, ο Στέφανος, ένα παιδάκι μόλις οχτώ χρονών. Δηλαδή, έλεος!

Πρώτος πήρε το λόγο ο Φίλιππος. Τα πράγματα ήταν απλά κατά τη γνώμη του. Ο Αντώνης είχε παραβιάσει ένα όριο απαράβιαστο. Τα ήθη των Τσιγγάνων ήταν πολύ αυστηρά, ήταν *πρωτόγονα*, ειδικά σε ό,τι αφορούσε την τιμή των γυναικών τους. Μια τέτοια προσβολή μπορούσε να ξεπλυθεί μόνο με αίμα.

«Κι εσένα τι λόγος σου πέφτει;» του απάντησε ο Αντώνης χωρίς να μπορεί να κρύψει τον εκνευρισμό του. «Αν χυθεί αίμα, θα είναι το δικό μου».

«Ξεχνάς κάτι», αντέτεινε εκείνος. «Το αίμα σου είναι αίμα μας – εδώ, όλοι οι παρόντες έχουμε το ίδιο αίμα. Κι ύστερα, ποιος μας λέει πως η οργή των Τσιγγάνων δε θα ξεσπάσει επί δικαίων και αδίκων; Με την ανευθυνότητά σου μας βάζεις όλους σε κίνδυνο».

Ο Αντώνης σηκώθηκε απότομα από την καρέκλα του. «Πολύ καλά λοιπόν! Θα φύγω! Θα πάω στη Θεσσαλονίκη, στην Αθήνα, κάπου που δε θα κινδυνεύετε εξαιτίας μου!»

«Κάτσε κάτω!» του είπε θυμωμένος ο Θύμιος, που δεν είχε μιλήσει ως τότε. «Κανείς δε σου λέει να φύγεις. Το μόνο που θέλουμε είναι να πάψεις να βλέπεις αυτή τη γυναίκα πριν μας βρει καμιά συμφορά».

Ο Αντώνης σκέφτηκε τη Ρηνιώ – τ' αχόρταγα χείλη της, τα έξυπνα χέρια της, το άγουρο κορμί της – και συνειδητοποίησε, για πρώτη φορά με τόση διαύγεια, πως του είχε γίνει εθισμός. Δεν μπορούσε να ζήσει χωρίς εκείνη.

«Πατέρα, κατάλαβέ το, είμαι πια άντρας», είπε. «Τις αποφάσεις για τη ζωή μου τις παίρνω εγώ».

«Τότε, φέρσου σαν άντρας!» τον προκάλεσε ο Φίλιππος. «Η κοπέλα θα 'ναι σίγουρα παντρεμένη – οι Τσιγγάνοι τις παντρεύουν απ' τα δώδεκα. Αυτό που κάνεις δεν είναι μόνο επικίνδυνο, είναι και άτιμο».

Ο Αντώνης δεν μπόρεσε να συγκρατηθεί. «Για δες ποιος μιλάει!» σάρκασε.

Ο Φίλιππος στένεψε τα μάτια του. «Πρόσεξε τι θα πεις», τον προειδοποίησε με σιγανή, απειλητική φωνή.

Ο Αντώνης όμως δεν μπόρεσε να συγκρατηθεί. «Μόνο το αυτονόητο. Ότι δε δέχομαι μαθήματα ηθικής από εσένα, που έχεις σπιτωμένη την ερωμένη σου δυο βήματα απ' το σπίτι που ζεις με τη γυναίκα σου».

Μόλις το είπε αυτό, είδε με την άκρη του ματιού του το χέρι του μικρού Στέφανου να σφίγγει σπασμωδικά την πλάτη της καρέκλας του πατέρα του. Μετάνιωσε αμέσως για τ' αστόχαστα λόγια που του ξέφυγαν πάνω στο θυμό του, μα δεν μπορούσε να τα πάρει πίσω.

Στη βαριά σιωπή που έπεσε στη σάλα, ο Φίλιππος σηκώθηκε αργά από την καρέκλα του κι ο Αντώνης έκανε το ίδιο.

«Δεν επιτρέπω σε κανέναν να προσβάλει τη Μαρία», είπε ο Φίλιππος με μια ηρεμία που πάγωνε το αίμα. «Είναι η μάνα του γιου μου. Κι αν υπάρχει κάπου φταίξιμο, είναι όλο δικό μου».

Παρά την ένταση της στιγμής, ο Αντώνης δεν μπόρεσε να μη θαυμάσει τη στάση του Φίλιππου. Έπαιρνε αντρίκια πάνω του τις ευθύνες και προστάτευε με πάθος τη γυναίκα που αγαπούσε. Ο Αντώνης κατάλαβε ότι αυτό ακριβώς έπρεπε να κάνει και ο ίδιος.

Γύρισε και κοίταξε τον μικρό Στέφανο, που είχε χλωμιάσει κι έσφιγγε ακόμη την πλάτη της καρέκλας. Είπε, απευθυνόμενος και στους δύο, πατέρα και γιο: «Δεν είχα πρόθεση να προσβάλω κανέναν και ζητώ συγγνώμη αν το έκανα. Τη Μαρία την εκτιμώ και την υπολήπτομαι. Αλλά απαιτώ τον ίδιο σεβασμό για τη γυναίκα που αγαπώ».

Κι έτσι ομολόγησε για πρώτη φορά, ακόμη και στον ίδιο τον εαυτό του, την αγάπη του για τη Ρηνιώ.

«Αν την αγαπάς», είπε ο μεγαλύτερος Βρεττός, ένας σεβάσμιος γέροντας ογδόντα χρονών, «τότε παντρέψου την».

Ο Θύμιος γύρισε απότομα προς τον ηλικιωμένο συγγενή του, με μια έκφραση έκπληξης κι αγανάκτησης στο πρόσωπό του, αλλά πριν προλάβει να εκφράσει τις αντιρρήσεις του για την ιδέα ενός τέτοιου γάμου, μίλησε ο Αντώνης.

«Θα το έκανα», είπε, «αλλά είναι ήδη παντρεμένη, όπως πολύ σωστά μάντεψε ο Φίλιππος».

«Τότε δε μένει άλλη λύση», δήλωσε ο Φίλιππος. «Πρέπει να διακόψεις».

«Ευτυχώς, έχουν τελειώσει οι δουλειές. Όπου να 'ναι οι Τσιγγάνοι θα μας αδειάσουν τη γωνιά», σχολίασε με φανερή ανακούφιση ο Θύμιος.

«Και μάτια που δε βλέπονται, γρήγορα λησμονιούνται», συμπλήρωσε ένας άλλος.

Ο Αντώνης έσφιξε τις γροθιές του. Ακούγοντας τους δικούς του να κανονίζουν τη ζωή του, ένωσε να επαναστατεί όλο του το είναι. Το γεγονός ότι θα έχανε έτσι κι αλλιώς τη Ρηνιώ, αφού θα έφευγαν οι Τσιγγάνοι, αντί να τον προσγειώσει στην αμείλικτη πραγματικότητα, τον εξόργιζε ακόμη περισσότερο. Ήταν λες κι είχαν συνωμοτήσει όλοι εναντίον του – η Δέσποινα, οι συγγενείς του, η μοίρα...

Κάπως έτσι ο Αντώνης έχασε τον αυτοέλεγχό του. Ήταν νέος κι ερωτευμένος. Ήταν θυμωμένος. Ήταν *φοβισμένος*. Ένωθε να χάνει μέσα απ' τα χέρια του ό,τι ποθούσε πότε στον κόσμο κι αντέδρασε σαν πληγωμένο θηρίο που κάνει μια τελευταία, λυσσαλέα επίθεση στους θηρευτές του.

Κι όσο επέμεναν οι άλλοι ότι δεν έπρεπε να ξαναδεί τη Ρηνιώ, τόσο μάνιαζε εκείνος.

Είπε λόγια που δεν ήθελε να πει – λόγια πικρά, σκληρά, άδικα. Πλήγωσε τον πατέρα του, αποκάλυψε τον Φίλιππο ρατσιστή κι αναθεμάτισε την ώρα και τη στιγμή που γεννήθηκε Βρεττός. Κι όταν ειπώθηκαν όλα όσα μπορούσαν να ειπωθούν για ένα θέμα στο οποίο δε χωρούσε συμβιβαστική λύση, έφυγε με άδεια χέρια κι άδεια ψυχή, βροντώντας με τόση δύναμη την εξώπορτα που τραντάχτηκε όλο το σπίτι.

Τα βήματά του τον οδήγησαν στο ποτάμι, προσδένοντάς τον σαν περιπλανώμενο κομήτη στο άρμα του αστερισμού της αγαπημένης του. Βάλθηκε να κατασκοπεύει τον καταυλισμό των Τσιγγάνων κρυμμένος πίσω από κορμούς δέντρων και θάμνους, με την ελπίδα να δει από μακριά τη Ρηνιώ, να μπορέσει να της κάνει κάποιο νόημα κι εκείνη να καταλάβει και να έρθει

να του μιλήσει. Μάταια όμως. Οι Τσιγγάνοι πηγαινοέρχονταν στον καταυλισμό απορροφημένοι από τις καθημερινές ασχολίες τους, μα η Ρηνιώ δε φαινόταν πουθενά.

Ο Αντώνης ήξερε πως ήταν επικίνδυνο αυτό που έκανε. Αν τον έπαιρνε κανένα μάτι, θα δυσκολευόταν πολύ να εξηγήσει γιατί τριγύριζε σαν κλέφτης γύρω από τον καταυλισμό. Έτσι, μισή ώρα αργότερα, εγκατέλειψε την προσπάθεια και κίνησε απογοητευμένος για το μέρος των κρυφών τους συναντήσεων.

Η ποταμιά ησύχαζε βαλαντωμένη στο μεσημεριανό λιοπύρι: το μόνο που έσπαγε τη σιγαλιά ήταν τα τζιτζίκια, που πότε τερέτιζαν και πότε σώπαιναν. Έτσι βαλαντωμένη ήταν κι η ψυχή του Αντώνη, βουλιαγμένη σε μια παραλυτική χαύνωση. Τι αφέλης που στάθηκε... Νόμιζε πως κρατούσε στα χέρια του το μέλλον του, πως θ' αποφάσιζε χωρίς πειθαναγκασμούς και δεσμεύσεις, η μοίρα όμως δεν έστερξε να του κάνει αυτή τη χάρη. Ετοιμαζόταν να του επιβάλει στανικά μια λύση που, στο μυαλό του, ήταν πλέον μονόδρομος.

Αν συμφωνούσε φυσικά κι η Ρηνιώ. Αν κατάφερνε να την πείσει.

Την περίμενε ώρες στην ακροποταμιά, προσπαθώντας να συγκεντρωθεί, να κάνει σχέδια. Δεν ήταν εύκολο. Οι σκέψεις του πετούσαν εδώ κι εκεί, ασύνδετες, αποδιοργανωμένες από την αγωνία. Ήταν μια εφιαλτική αναμονή. Δεν ήταν καν σίγουρος αν θα ερχόταν η Ρηνιώ μετά το χθεσινό περιστατικό, που τους είδε να φιλιούνται η Δέσποινα. Το πιθανότερο ήταν να μην έρθει...

Νωρίς το απόγευμα όμως, όταν άρχισε να γλυκαίνει το σκληρό φως του μεσημεριού και κατέβηκε μια πνοή δροσιάς απ' το βουνό, ακούστηκαν ανάλαφρα βήματα στις κροκάλες της ακροποταμιάς και μέσα από την πυκνή βλάστηση ξεπρόβαλε το κόκκινο φουστάνι.

Ο Αντώνης έτρεξε κοντά της, την άρπαξε στην αγκαλιά του και τη γέμισε φιλιά. Καθώς την έσφιγγε πάνω του, ένιωσε την

καρδιά της να φτερουγίζει άτακτα, σαν τρομαγμένο περιστέρι.

«Δεν έπρεπε να έρθω», ψιθύρισε λαχανιασμένη. «Τώρα που μας είδαν, είναι επικίνδυνο να συναντιόμαστε».

Μπροστά στο φόβο και την ταραχή της, το θολωμένο του μυαλό ξελαμπικάρισε ως διά μαγείας. Η μοίρα, ο Θεός ή ό,τι ορίζει τέλος πάντων τη ζωή των ανθρώπων είχε παραδώσει στα χέρια του αυτή τη γυναίκα-παιδί, να την προσέχει, να τη φροντίζει και να είναι υπεύθυνος για εκείνη. Κι έτσι όπως ένιωθε τώρα την καρδιά της να σπαρταρά πάνω στη δική του, ο Αντώνης ήταν βέβαιος ότι μπορούσε να σταθεί στο ύψος των περιστάσεων.

«Μ' αγαπάς, Τίνκερμπελ;» τη ρώτησε.

Τον κοίταξε σαστισμένη. Όσο δυνατό κι αν ήταν το πάθος τους, δεν είχαν μιλήσει ποτέ γι' αγάπη. Κούνησε όμως καταφατικά το κεφάλι της, ενώ τα μάτια της βούρκωναν.

«Τι κι αν σ' αγαπώ;» μουρμούρισε πνιχτά. «Ο πεθερός μου είπε ν' αρχίσουμε να τα μαζεύουμε. Μεθαύριο φεύγουμε».

Την έπιασε από τους ώμους και την κοίταξε στα μάτια. «Εμείς οι δυο θα φύγουμε μαζί, Ρηνιώ».

«Μαζί;» επανέλαβε απορημένη.

«Ναι! Τώρα!»

«Δηλαδή θα κλεφτούμε;»

«Πες το όπως θες».

«Μα... πώς; Οι δικοί μου θα μας κυνηγήσουν. Κι οι δικοί σου σίγουρα θα θυμώσουν αν...»

«Θα πάμε κάπου μακριά, που δε θα μπορούν να μας βρουν. Αν μ' αγαπάς όσο σ' αγαπώ εγώ, τίποτα δεν μπορεί να μας σταματήσει». Τα δάχτυλά του έσφιξαν τους λεπτούς της ώμους. «Λοιπόν;»

Για την τσιγγάνικη κουλτούρα της Ρηνιώως ήταν κάτι πολύ κοινό να κλέβονται οι ερωτευμένοι. Μόνο που η δική τους περίπτωση δεν ήταν συνηθισμένη – εκείνη ήταν παντρεμένη κι εκείνος ξένος, από άλλη ράτσα. Θα έβρισκε το θάρρος να τον ακολουθήσει;

Η Ρηνιώ δε δίστασε στιγμή.

«Εντάξει!» του είπε. «Πότε;»

«Τώρα αμέσως. Δε θα γυρίσεις στον καταυλισμό».

«Πρέπει να πάρω μερικά πράγματα», διαμαρτυρήθηκε.

«Από δω και πέρα δε θα φοράς τα τσιγγάνικα ρούχα σου. Θα σου αγοράσω εγώ ό,τι χρειάζεσαι».

«Κοίτα, δεν μπορώ να φύγω χωρίς ν' αποχαιρετήσω τη γιαγιά μου».

«Α όχι! Δεν πρέπει να το μάθει κανείς! Είναι επικίνδυνο, δεν το καταλαβαίνεις;»

Η Ρηνιώ όμως ήταν ανένδοτη. Δε γινόταν να εγκαταλείψει για πάντα τη φυλή της χωρίς να πει τίποτα στη γιαγιά Μυρσίνη, χωρίς να την αγκαλιάσει και να τη φιλήσει για μια τελευταία φορά.

«Μη φοβάσαι, δε θα μας μαρτυρήσει», τον βεβαίωσε. «Της έχω τυφλή εμπιστοσύνη».

Κι ο Αντώνης, βλέποντας ότι το μόνο που κέρδιζε με τις αντιρρήσεις του ήταν να χάνουν πολύτιμο χρόνο, υποχώρησε θέλοντας και μη. Κανόνισαν λοιπόν να συναντηθούν σε καμιά ώρα σ' ένα απόμερο σημείο κοντά στον αμαξιτό δρόμο που θα τους πήγαινε σε άλλες πολιτείες κι άλλους τόπους.

Όταν γύρισε ο Αντώνης στο σπίτι του, ο Θύμιος διάβαζε εφημερίδα στην κουζίνα μ' ένα άδειο φλιτζάνι καφέ στο τραπέζι δίπλα του. Ο Αντώνης μπήκε στο δωμάτιό του χωρίς να του μιλήσει κι άρχισε να ετοιμάζει τη βαλίτσα του. Λίγα λεπτά αργότερα άκουσε βήματα στο διάδρομο, που σταμάτησαν μπροστά στην πόρτα του.

«Τι κάνεις εκεί;» τον ρώτησε ο πατέρας του.

«Φεύγω», απάντησε χωρίς να γυρίσει.

«Πού θα πας;»

«Όπου με βγάλει ο δρόμος».

Ο Θύμιος μπήκε στο δωμάτιο. «Τρελάθηκες; Θ' αφήσεις το σπίτι σου και τον πατέρα σου για μια Γύφτισσα;»

Ο Αντώνης γύρισε θυμωμένος προς το μέρος του. «Αυτή η

Γύφτισσα, όπως τη λες, είναι έτοιμη να εγκαταλείψει τα πάντα για χάρη μου».

«Αντώνη, σύνελθε! Δε γίνονται αυτά τα πράματα».

Ο Αντώνης έσκυψε πάλι στη βαλίτσα του τακτοποιώντας μερικά ρούχα.

Ο πατέρας του τον άρπαξε από το μπράτσο και τον τράβηξε απότομα. «Πρόσεξε καλά, Αντώνη! Αν την πάρεις τώρα μαζί σου, δε θα μπορείς να την ξεφορτωθείς αργότερα».

«Και ποιος σου είπε ότι σκοπεύω να την ξεφορτωθώ;»

«Είσαι με τα καλά σου, παιδάκι μου; Θα συνδέσεις για πάντα τη ζωή σου μ' αυτό το πορνίδιο;»

«Πατέρα!»

«Πώς θα σταθεί δίπλα σου μια Γύφτισσα; Τι κοινό έχετε μεταξύ σας;»

«Κάτι που δεν μπορείς να καταλάβεις».

Ο πατέρας του κάγχασε. «Όχι δα! Το καταλαβαίνω και πολύ καλά μάλιστα!»

«Τότε παράτα με ήσυχο!»

«Πώς θα την παρουσιάσεις αύριο μεθαύριο στους συγγενείς σου; Σ' εμένα, τον πατέρα σου;»

«Γι' αυτό φεύγω, για να μην έχω να δώσω λόγο σε κανέναν».

«Σκέψου καλά τι πας να κάνεις! Μ' αυτή τη γυναίκα στο πλευρό σου, δε θα είσαι ποτέ ευπρόσδεκτος σ' αυτό το σπίτι».

«Κανένα πρόβλημα! Δεν έχω πρόθεση να σοκάρω τους συγγενείς μας, ούτε να ερεθίσω τις ρατσιστικές προκαταλήψεις σου».

«Τώρα έγινα και ρατσιστής ε;»

Κι έτσι, κουβέντα στην κουβέντα, φούντωσε πάλι ο καβγάς κι ανταλλάχτηκαν λόγια που άνοιξαν βαθιές πληγές, απ' αυτές που δύσκολα κλείνουν, αν κλείσουν ποτέ.

Τέλος, ο πατέρας του έφυγε εξαγριωμένος από το σπίτι, λέγοντας πως όταν γύριζε δεν ήθελε να τον βρει εκεί.

Ο Αντώνης γέμισε μια βαλίτσα που, παρά το μέγεθός της,

ήταν πολύ μικρή για να χωρέσει μια ολάκερη ζωή. Άφησε πίσω του, αναγκαστικά, τα βιβλία του, τα CD του, τα μοντέλα αεροπλάνων κι ελικοπτέρων που είχε φτιάξει με τόσο μεράκι –το χόμπι του ήταν ο μοντελισμός– και διάφορα άλλα μικρά και μεγάλα αντικείμενα που απάρτιζαν τη ζωή του. Ουσιαστικά, άφησε πίσω του ένα κομμάτι του εαυτού του, αν και δεν το είχε συνειδητοποιήσει ακόμη, κι έφυγε από το πατρικό του παίρνοντας μαζί του μόνο μια βαλίτσα, το αυτοκίνητό του και τα τελευταία λόγια του πατέρα του: «Να φύγεις και να μην ξαναγυρίσεις! Δε σε αναγνωρίζω για γιο μου!»

Η Ρηνιώ ήρθε στο ραντεβού τους μ' ένα δισάκι όπου είχε στριμώξει λίγα ρούχα. Τα υλικά της υπάρχοντα ήταν ελάχιστα, έτσι, αυτό που την πονούσε περισσότερο ήταν οι άνθρωποι που άφηνε πίσω της. Τα μάτια της ήταν κλαμένα από τον αποχωρισμό με τη γιαγιά της και στη διαδρομή με το αυτοκίνητο σκούπιζε κάθε τόσο τα δάκρυστά της. Ωστόσο, όταν σταμάτησαν στη Βέροια για να της ψωνίσει ο Αντώνης, η διάθεσή της έφτιαξε και την παρέσυρε τόσο πολύ ο ενθουσιασμός της γι' αυτά τα αλλιώτικα ρούχα, τα παπούτσια και τα άγνωστα γυναικεία μικροπράγματα, ώστε δεν έδωσε καμιά σημασία στα καχύποπτα βλέμματα που έριχναν οι καταστηματάρχες στο παράξενο ζευγάρι.

Εκείνο το βράδυ η Ρηνιώ έφαγε για πρώτη φορά στη ζωή της σε εστιατόριο, ντυμένη με τα καινούργια, διαφορετικά ρούχα της κι ύστερα συνέχισαν το ταξίδι τους μέσα στη νύχτα για την πρωτεύουσα.

Η Μυρσίνη, καρπός του παράφορου έρωτα ενός Μακεδόνα και μιας τσιγγάνας, μεγαλώνει ανάμεσα στους διαφορετικούς κόσμους του πατέρα και της μητέρας της, νιώθοντας πως δεν ανήκει απόλυτα σε κανέναν. Στα εννιά της χρόνια, όταν την εγκαταλείπει η μητέρα της, η μικρή Μυρσίνη πρέπει ν' αντιμετωπίσει ολομόναχη το παράξενο χάρισμά της, την έκτη αίσθηση που έχει κληρονομήσει από την τσιγγάνα προγιαγιά της.

Αδυνατώντας να διαχειριστεί ένα χάρισμα που το βλέπει σαν κατάρα, το καταπιέζει και εντάσσεται στον κόσμο του πατέρα της. Πολλά χρόνια αργότερα, γυναίκα πια, επισκέπτεται για πρώτη φορά με το μυστήρα της τον τόπο καταγωγής της για να τακτοποιήσει τις κληρονομικές της υποθέσεις. Κι εκεί γνωρίζει τον Στέφανο Βρεττό, έναν άντρα που ανατρέπει όλες τις βεβαιότητες της ζωής της.

Στη φθινοπωρινή Μακεδονία, ο διαισθητικός της εαυτός αφυπνίζεται έπειτα από ένα λήθαργο που κράτησε είκοσι χρόνια. Κι ενώ η Μυρσίνη παλεύει με τα χαώδη συναισθήματά της, ένας άγνωστος εχθρός επιβουλεύεται τη ζωή της...

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
ΤΑΤΟΪΟΥ 121, 144 5^η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550
www.psichogios.gr • e-mail: info@psychogios.gr

ISBN 978-960-453-893-5

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 08801

ΔΙΑΒΑΣΩ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΓΙΑΤΙ ΚΑΘΕ ΒΙΒΛΙΟ ΜΕ ΤΑΞΙΔΕΥΕΙ